

Gospodarske stvari.

Umni sadjorejec.

Bolezni sadnega drevja in njih zdravila.

Kakor živina zboli in oslabi, ali pa celo pogine, če se ji ne pomaga, tako tudi drevje, če sadjorejec bolezni drevja ne pozna in v pravem času ne pomaga. Najnavadnejše bolezni sadnega drevja so:

R a k.

Kadar se po deblu ali po vejah rujave ali črne kraste pokažejo, in rapove bunke ali trohljive jamice naredijo, ki se po drevesu razširjajo in globokeje v les segajo, je znamenje, da drevo raka ima. Rak potem postane, če se koža tačas, ko je les v muzgi, odere ali odrgne in rani.

Ta bolezen se ozdravi, če se v jeseni ali spomladi, ko muzga ne teče, ves tak gujil les izreže, do zdravega, in z vrtnim mazilom rana zamaže, če je rak v deblu; če je pa ktera veja taka, se odžaga pri deblu in rana zamaže. Tudi pomaga pri takem drevju, katero še ni predebelo, in pri katerem še ta bolezen ni pregloboko v les zašla; in če se poseka in drugo posadi.

Trohljivost.

Trohljivo duplo je taka bolezen drevesa, da deblo v sredi izgnije in votlo postane; pri vsem tem je drevo po koži in po vejah zdravo in sadje rodi. Ta bolezen ima svoj začetek največkrat od napčenega cepljenja, če se rana dobro ne zamaže, da se les začne v skladu sušiti, čeravno koža preraste, v sredi pa vendar les dalje gnije; ali če se drevesu kak verh odlomi ali odseka in rana ne zaceli; ali če pri presajenju se korenina v sredi razkolje, da gre gnijoloba od tal proti vrhu. V časi pa tudi črv od spodaj gori ali od strani v les je, in les gnijiti začne. Iz črvojedne se najlažje spozna, kje da je; črv se mora brez odloge s svilo ali dratom, ki se v luknjo porine, ko se mu je malo konec zakrivil, umoriti in izpotegniti. Tej bolezni ni lahko v okom priti ali je odpraviti. Sad takega drevesa ni tako dober, kakor je zdravega.

S m o l i k a.

Smolika je, kadar drevo po koži črno kakor ožgano ali dimasto prihaja in koža odstopi, ali pa muzga iz njega solzi, ki se kakor smola strdi in grampasto bunko naredi, kar sčasoma drevo konča. Ta bolezen dobi večidel kosčično sadno drevje, marelice, breskve, češnje in češplje; kedar pa tudi jabelka in bruške.

Drevo smolikasto postane, če ima preveč živeža, če blizo kake gnojnice stoji, če mu je preveč pognojeno. Tudi pozni mrazi, ko je drevo že muzevno, muzgo strdijo in skazijo, da se lesne žilice potem zagostijo in grampe po koži naredijo. Tako drevo se ozdravi, če prepozno ni, ako se mu vsa smolika do zdravega lesa izreže in rana z drevesnim mazilom zamaže.

M a n a.

Mana ali medena rosa, je kakor v sladko reč spremenjuna muzga, ktera bi bila morala cvetne popke narediti za prihodnje leto. Tako drevo nima ne letos ne prihodnje leto sadnjih popkov, in listje dolgo pikasto ostane, kder je izpostena medena rosa bila; na bruskovem in jabelnem listju je zjutraj večkrat tako obilna, da se cedi po perju ali listju, če ga bče ali mravlje prej ne popijejo. Temu se ne vé v okom priti. V kratkem topel dež, je najboljša pomoč.

O s k r u m b e.

Oskrumbe dobi drevo v slabi prsti, ki poletna vročina muzgo prepeče in skazi. Spozna se na tem, da začne koža na drevesu od tal proti vrhu dimna ali sajasta, s časoma pa krastova in grampasta prihajati. Drevo neha rasti in medli tako dolgo, da se usuši, če se mu hitro ne pomaga.

Pomaga se mu tako-le: Vso bolno kožo mu gre izrezati do zdrave, zelene kože, in rano z mazilom zamazati, drevesu pa boljšo prst dati; in če je suša, mu nekaj časa pomakati. Ako je drevo še mlado, se naj presadi v boljšo zemljo.

M a h.

Če drevo v pusti zemlji stoji, in nima zadosti živeža, da bi moglo čvrsto rasti, ali pa je na koreninah poškodovano, da so jih miši ali črvi oglodali, ali je drevo sicer zanemarjeno; takega drevesa se mah najraje loti, ki ga zlo muči, da ne le ne raste, ampak tudi ne rodi. Prva pomoč v tem obstoji, da se omenjeni vzroki odstranijo. Potem se mah po deblu in vejah čisto ostrga, s slamo, s ščetjo ali krtačo, ali pa s staro metlo dobro obdraga, in s cunjjo v lugu namočeno, drevo umije; zadnjič pa z apnom pobeli, da mah popolnoma pogine, in kar je mrčesa v skorji, se pokonča. Tako se drevo pomladi, in je v kratkem spet rodovitno.

Dopisi.

Iz Maribora 17. dné t. m. obhajali smo tukaj prvi shod za osnovanje katoliško-politiškega društva. Zbralo se je bilo blizo 500 ljudi iz mesta, največ pa iz mariborske okolice, kar je posebno veselo znamenje, da Slovenci poduka v političkih rečeh želé. — Govorili so najpreje milostlj. knezoškof, ter v prisrčni besedi poudarjali posebno dve reči, ki ste tudi društvu poglavitni namen. Prvič so lepo razložili, kako važno da je, v sedanjem času katoliško zavednost si vzbujati. Katoliška vera pravega napredka v nobeni reči ne zavra, ampak le varuje, da človek pravega pota ne zgubi. Drugič so omenili stvar, ki je zares vsej Avstriji vogelui kamen; in to je pravica, ki mora vsem narodom enaka biti. Enakopravnost so povdarjali viši pastir, in tega ravnala se hočejo tudi držati, ker je v škofiji med Slovenci tudi Nemcev.

Potem sta nemški govorila povabljeni gospoda iz Gradca, č. g. J. Karlon, „Volksblat-u“ vrednik, razlagal je v jasni besedi, kako koristna da so konservativna politička društva, ktera so najboljša šola, ako hočemo dobrega sadu od ustave, ki nam je dana. V Mariboru — pravi govornik — ima središče biti za vsa društva po dolnji Stajarski, kakor je v Gradcu središče za gornjo stran. Več ko bode društev in društvenikov, več bo tudi veljal njih glas, kadar bodo govorili. — Drugi govornik iz Gradca je v prav šaljivi besedi razlagal, da so dosedanje poskušnje, kako Avstrijo na trdne noge postaviti, sicer veliko denarja stale, pa vendar spodletele. Obrnilo se bo na bolje, ako pamet in pravica zmagate, za kar se tudi katoliško-politiška društva poganjajo. — Oba govora sta bila, kakor sta tudi zaslužila, z navdušenjem sprejeta.

Med nemškima govoroma sta se vrstila dva slovenska. Govorila sta g. g. dr. Ulaga in vrednik „Slov. Gospodarja“. Prvi je razložil pomen in potrebo konservativnega političkega društva v umevni, prostim Slovincem primerni, veselo sprejeti besedi. Dr. Prelog pa je posebno pobijal laži liberalizma, ki nas sili, da se mu z združeno močjo ustavljamo.

Drugi shod bode 31. t. m. na istem mestu, in med tem časom se vpisuje v društvo. Slovence mariborskega okraja pri tej priliki prisrčno vabimo, k društvu pristopiti, ki hoče posebno za nje skrbeti. Pravi domoljubi gotovo ne bodo zamudili lepe priložnosti, ki se jim po tem društvu ponuja, dramiti in učiti narod, da se zavé, poguma dobi in z naprej bolj čvrsto postopa.

Od sv. Miklavža blizo Ormuža. Malokdaj je kaj slišati in čitati o tej okolici, pa vendar smo prav živi ljudje. Jako se potezamo za narodno stvar, kakor ves ljutomerski in ormuški okraj. To nam svedoči volitev deželnega poslanca v Ljutomeru, kder je bil skorej enoglasno izvoljen narodni kandidat g. Kukovec. Mislimo, da tudi malokje tako narodnost klije kakor tukaj, in to nam svedoči prvi tabor na celem slovenskem svetu, ktereга so tukajšnji slavni rodoljubje sklicali v Ljutomeru. Slov. časnikov nam hvala Bogu ne manjka, kteri nas dobro podnčujejo.

Slovenske pevce tudi imamo, kteri nas pri kapljici vina z lepimi podučljivimi pesmicami razveseljujejo. Posebno hvala pa si zaslužijo izvrstni pevci g. Jože Moharič v Hermancu, g. Anton Jerebič pri sv. Miklavžu in Juri Tomažič v Vuzmetineh. Slava njim.

V Ljutomeru je neki „Volksbildungsverein“ na svitlo prišel, kteri meče mreže, da bi nas vlovil in pod se spravil, kar mu bo vendar, hvala Bogu, spodletelo, ker nam je Bog toliko razuma dal, da vemo, kaj je za nas prav in kaj škodljivo.

Tudi pri volitvah v deželni zbor je to društvo neke knjižnice trosilo po naših okolicah, kakor: „Wen wählen wir“, potem že slovenske knjižice: „Koga naj volimo“, ali vse je bilo zastoj, volilci so volili po svojem dobrem razumu g. Kukovec, knjižice pa so celo za nekaj posebnega porabili. Mislimo, da so tako tudi volilci drugih krajev naredili, in prav so imeli.

Minole so volitve, in mi ubogi štajarski Slovenci imamo samo šest zastopnikov v deželnem zboru, kateri bodo za nas govorili, čeravno nam jih po pravici gre više dvajset; pa naj bo, upajmo na boljše čase in posebno na to, da se bodo naši bratje tudi pri Mariboru drugoč boljše obnašali pri volitvah, in ne bodo silili tujcev, temuč prave naše narodnjake in zagovornike naših pravic. Zanašamo pa se tudi na močno podporo drugih slovanskih bratov, ki bodo gotovo tudi nam pomagali kakor do zdaj, in potem bomo gotovo dosegli, kar vsi skupej želimo, namreč, zedinjeno Slovenijo.

Zdravilske stvari.

Neke grde bolezni in navade.

(Dalje.)

Naš vid razžalijo največkrat drugi ljudje, posebno s tim, da nimajo v redu svoje čute in imajo grde oči, nos, usta in ušesa.

1. Oko postane grdo in za vid drugega neprijetno, če imajo trepavnice krvave robe, če je oko zmirom solzno, ali če teče iz njega zleza (šlajm) ali če se zleza nabira v notrajnem kotu oka, ali pa če so trepavnice krastove. Vse te bolezni pridejo največkrat od nesnage, če se oči namreč vsak dan dobro ne snažijo, dalje pridejo te bolezni tudi od vetra, praha, dima, ostrih blapov, velike vročine, premočne luči itd. Pri takih boleznih se mora pred vsem drugim oko, kakor naj bolj varovati in marljivo snažiti. Oko se mora zato večkrat na dan dobro izprati, ne vendar taki, ko se ustane, temoč nekoliko kesnej, in tudi nikdar ne z mrzlo vodo, temoč vsikdar z mlačno, in če je mogoče, z mehko vodo — deževnico ali potočnico. — Tudi se oko ne sme prati s gobo, temuč ali z golo roko ali pa s čisto platneno cunjjo. Kopanje očes v mrzli vodi pa je celo škodljivo.

Če se iz očes zmirom cedi mnogo zleze, se morajo očesa z belim robcem prav marljivo snažiti, taki robec vendar ne sme nikdo drugi rabiti, ker drugače bi znal tudi enako bolezen dobiti. Če taki zlezni tok dolgo traja, ali je zlo obilen, se mora zastran tega poprašati zdravnik. — Če so trepavnični robi krvavi, se morajo z vrazjim kamnom (Lapis infernalis) večkrat na dan malo pomazati. (Dalje.)

Politični ogled.

Avstrija se zdaj pre ne bo vtikala v boj, kar želijo vsi njeni narodi, zvun morebiti nekterih Nemcev, ki posili hočejo biti Prusi, in kateri bi zato najrajše vidili, da bi Avstrija šla zdaj najprej proti Francozem in potem celo spat. Državni zbor se morebiti za časa vojske celo ne bode sklical, in morebiti tudi deželni zbori ne.

Ogerska vlada je za to, da se Avstrija celo ne vtiče v vojsko, in da se celo nebi oborožila, temuč celo mirna ostala, to je tudi najpametnejše, saj še v notranjem ni napravljen mir med narodi, denarja pa celo nimamo, tedaj nam je mira tako potrebno kakor košček vsakdanjega kruha. Od vseh strani avstrijskih dežel grejo prošnje do cesarja, da se naj vlada celo ne vtiče v boj, in da se bode to zgodilo, je cesar pre z lastnoročnim pismom Napoleonu naznanil. — Dalje je vlada tudi prepovedala celo izvažanje konjev in živeža iz avstrijskih dežel.

Ruska se pre izpočetka ne bo vtikala v boj, ker je vendar s Prusko v zvezi, bo gotovo tudi stopila na bojišče, če bode Pruska pobita in tedaj bi boj znal postati evropejski.

Bavarska in badenska armada je sklicana na vojsko in se bode združila s Prusi.

O Danski se je izpočetka govorilo, da bode pristopila k Francoski, zdaj pa se spet poroča, da ostane celo nevtralna.

Italija bo ostala nevtralna, ker ji je Napoleon obljubil, da ji prepusti Rimsko.

Na Pruskem je vse strašno navdušeno za vojsko, in vse kriči „smrt Francozom“.

Francoski narod je pre zlo za vojsko, in po Parizu se kriči „smrt Prusom, živel cesar Napoleon.“

Španija se boja celo ne bode vdeležila, in ravno tako tudi Anglija ne. Vsa Evropa je zlo nemirna, vse se boji te strašne vojske, samo Turk puši mirno svoj tabak in se zdaj pogaja z egiptovskim podkraljem, ki je prišel v Carigrad.

Novičar.

(Naš preč. knezoškof Maksimilijan) so prišli pretekli teden spet srečno domu iz Rima.

(Vis. čast. g. Zorčič) dozdajni stolni dekan v Mariboru, je imenovan za stolnega prošta v Mariboru.

(Preiskava zastran napada v Novi vasi) na narodnjaka in kandidata dr. Sernea in Radaja je sicer odvzeta bistrički okrajni sodniji, in jo bode vodila okrožna sodnija celjska, gre vendar zlo počasi naprej, pa saj je še čas, saj niso bili tepeni Nemci.

(Nemški časnik „Freiheit“), ki je vedno grdo napadal cerkev in duhovne, je zdaj c. k. namestnija v Gradcu po tiskovni postavi celo ustavila.

(Učitelji dolnje Štajarske) pripravljajo za prihodno jesen velik shod učiteljev, s katerim bode tudi v zvezi razstava učnih pripomočkov. Res prav koristno postopanje.

(Deželni odbor na Koroškem) je za najboljši popis Koroške zgodovine za šole, razpisal 400 gold. darila.

(G. dr. Franc Bratkovič) pride prihodnji mesec za odvetnika na Krško. Rodoljubni in pravicoljubni dobijo v njem dobrega podpornika.

(Kranjski deželni odbor in Ljubljansko mesto) sta v prepiru zaradi stroškov za mestne uboge, ki so se prihranili v deželni bolnišnici in katerih mestni zbor noče plačati. Mestni zbor se je pritožil pri državni sodniji na Dunaju, in tamo bode obravnava zastran tega 22. t. m.

(Dr. Toman) je še zmirom zlo bolen, in se zdaj nabaja v Rodaun-u blizu Dunaja, od ondot je pisal nekemu rodoljubu v katerem pismu pravi, da če bode šlo po sreči, še le bode mogel v poldrugem ali dveh mesecih „mirno“ po ravnem hoditi. Bog daj spet popolno zdravje vele zaslužnemu možu za slovenski narod.

(Veliki požar) je spet bil 11. t. m. v Carigradu ter je pogorelo 1500 hiš večidel ubogih prebivalcev.

(Slovenski globi) se bodo v kratkem dobivali pri knjigo-tržen g. J. Giontini-ju v Ljubljani.

Tržna cena pretekli teden.

	V Varaždinu		V Mariboru		V Celju		V Ptuj	
	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.	fl.	k.
Pšenice vagan (drevenka)	4	55	4	75	5	—	4	80
Rži	3	30	3	50	3	80	3	—
Ječmena	3	—	3	20	3	70	0	—
Ovsa	2	—	2	50	2	50	3	—
Turšice (koruze) vagan	3	55	3	60	3	40	3	70
Ajde	3	30	3	—	3	60	2	75
Prosa	2	80	2	40	3	50	2	50
Krompirja	1	70	1	80	1	70	1	90
Govedine funt	—	20	—	27	—	26	—	25
Teletnine	—	22	—	26	—	24	—	24
Svinjetine črste funt	—	26	—	26	—	24	—	26
Drv 36" trdih seženj (Klafter)	9	—	10	50	8	50	11	50
„ 18" „	—	—	6	30	5	60	—	—
„ 36" mehkih „	4	—	—	—	6	20	8	—
„ 18" „	—	—	4	20	—	—	—	—
Oglenja iz trdega lesa vagan	—	80	—	60	—	50	—	90
„ „ mehkega „	—	50	—	50	—	45	—	80
Sena cent	1	20	2	—	1	90	1	90
Slame cent v šopah	1	20	1	40	1	20	1	50
„ „ za steljo	1	—	1	—	1	—	1	—
Slanine (špeha) cent	38	—	42	—	40	—	38	—
Jajec pet za	—	10	—	10	—	10	—	10

Napoleonov velja 10 fl. 92 kr. a. v.

Ažijo srebra 129.50.

Narodno drž. posojilo 59.—.

Loterijske srečke.

V Gradcu 16. julija 1870: 50 64 72 33 63

Prihodno srečkanje je 30. julija 1870.